

Dato: 26.03.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/3650 J.post ID: 19/35961
Saksbehandler: Stian Rugsveen Engen
Saksansvarlig: Grete Syrdal

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	01.04.2019	020/19
Eldrerådet	02.04.2019	022/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	10.04.2019	030/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	15.05.2019	039/19
Formannskapet	21.05.2019	100/19
Kommunestyret	28.05.2019	073/19

Habilitering- og rehabiliteringsplan Bærum kommune 2019 - 2023

Kommunestyret-28.05.2019- 073/19

Vedtak:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Formannskapet-21.05.2019- 100/19

Innstilling:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-15.05.2019- 039/19

Innstilling:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-10.04.2019- 030/19

Vedtak:

Saken behandles over to møter. Neste møte er 15.05.2019.

Eldrerådet-02.04.2019- 022/19

Rådets anbefaling:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og

tiltak vedtas.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-01.04.2019- 020/19

Vedtak:

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne tar saken Habilitering- og rehabiliteringsplan Bærum kommune 2019 - 2023 til orientering.

Rådmannens forslag til vedtak:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

SAKEN I KORTE TREKK

Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering, ble lagt frem som en del av Statsbudsjettet 2017. Målet med planen er at kommunene skal settes i stand til å gi et godt og tilrettelagt rehabiliteringstilbud, og over tid overta flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten. For å kunne benytte seg av søknadsbaserte tilskuddsmidler gjennom opptappingsplanen er det krav om at kommunene utarbeider et plandokument. Rådmannen legger frem forslag til kommunal plan for habilitering og rehabilitering, med beskrivelse av dagens tjenester og fremtidig utfordringsbilde, samt forslag til mål og tiltak for nødvendig tjenesteutvikling i perioden 2019- 2023.

Det overordnede målet med planen er å styrke mulighetene for at mennesker gjenvinner tapt funksjonsevne, bidra til egenmestring og opprettholdelse av best mulig funksjonsnivå og deltakelse i samfunnet; enten det er i hverdagsliv, fritid, aktiviteter eller yrkesliv. Habilitering og rehabilitering er en naturlig og selvstendig del av all innsats i kommunens helse- og omsorgstjenester. Dette elementet ligger inne i all god behandling, enten den utføres i kommunen eller i spesialisthelsetjenesten.

Planen angir retning og mål for utvikling av habilitering- og rehabiliteringstjenesten i Bærum kommune. Den beskriver kommunens eksisterende tjenestetilbud, det gis en analyse av utfordringsbildet, og det defineres mål og tiltak for nødvendig tjenesteutvikling i perioden 2019 - 2023. Planen skal bidra til videre helhetstenkning innen habilitering- og rehabiliteringsfeltet i kommunen, og sikre en fortsatt forsvarlig dimensjonering og god kvalitet på tjenesten.

Tjenesteutviklingen skal støtte opp under prinsipper om selvstendighet, verdighet, innflytelse over eget liv, og aktiv deltagelse sosialt og i samfunnet. Det legges vekt på at tjenestetilbudet skal stå i forhold til behovene og at det gis rett behandling til rett tid på rett sted.

Tidligere behandling

Rådmannen la januar 2018 frem orienteringssak 002/18 – 17/2476616 – [Helhetlig tilbud innen habilitering og rehabilitering](#) for Eldrerådet, Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Hovedutvalg bistand og omsorg.

Redegjørelse og vurdering

Med regjeringens [Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering](#) er behovet for å utarbeide

rehabiliteringsplan aktualisert.

Gjennom nasjonale føringer gis kommunene et større ansvar for habilitering- og rehabiliteringsfeltet, og på sikt skal en rekke oppgaver overføres fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. Dette stiller krav til økt samhandling og koordinering med spesialisthelsetjenesten, innad i kommunene og ikke minst med brukerorganisasjoner. Videre er pasient - og brukerrollen i endring, fra en passiv mottaker av tjenester til vektlegging av en aktiv brukerrolle, som skal sikre mobilisering av den enkeltes ressurser og gi økt mestring og selvhjulpenhet. Bruker skal sette egne mål, være aktiv i egen rehabiliteringsprosess, og det legges vekt på aktiv omsorg, egenmestring og hverdagsrehabilitering.

Forslaget til plan er bygget opp etter følgende struktur:

- Bakgrunn og mål for planen
- Nasjonale og lokale føringer for arbeidet
- Befolkningsutvikling og prognoser
- Utfordringsbilder
- Satsningsområder med mål og tiltak
- Appendix til planen en beskrivelse av dagens tjenester

Vurdering

Rådmannen ser at Bærum har implementert mange av tiltakene og satsingsområdene som regjeringens opptrappingsplan peker på, men at det likevel et behov for en ytterligere utvikling av tjenestene i tråd med økte oppgaver for primærhelsetjenesten, samt et spesielt fokus på brukermedvirkning og koordinering av tjenestene.

Intern prosess og ekstern medvirkning

I utarbeidelse av saken har aktuelle tjenester, fastleger, selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter og Vestre Viken, Bærum sykehus deltatt i workshops i arbeidet med å beskrive utfordringsbildet og satsingsområder for planperioden.

I det videre arbeidet med oppfølgingen av planen vil det etableres arbeidsgrupper med ansvar for oppfølging av de ulike tiltakene i planen. Tjenestested Friskliv og mestring vil ha det koordinerende ansvaret for oppfølging av planen.

Konsekvenser av beslutningene

Oppfølgingen av de ulike satsingsområdene og tiltakene vil kunne innebære økonomiske og organisatoriske konsekvenser. Rådmannen vil søke dette løst ved omdisponering av interne ressurser, og kommer eventuelt tilbake med en egen sak.

Vedlegg:

Plan for habilitering og rehabilitering Bærum kommune 2019 -2023. 4396849

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Rådmannen legger med denne saken frem utkast til Plan for habilitering og rehabilitering 2019-2023 med det formål å kartlegge og beskrive dagens tjenester innen habilitering og rehabilitering, beskrive fremtidig utfordringsbilde og definere mål og tiltak for nødvendig tjenesteutvikling.

Det overordnede målet med planen er å styrke mulighetene for at mennesker gjenvinner tapt funksjonsevne, bidra til egenmestring og opprettholdelse av best mulig funksjonsnivå og deltakelse i samfunnet; enten det er i hverdagsliv, fritid, aktiviteter eller yrkesliv. Habilitering og rehabilitering er en naturlig og selvstendig del av all innsats i kommunens helse- og omsorgstjenester. Dette elementet ligger inne i all god behandling, enten den utføres i kommunen eller i spesialisthelsetjenesten.

Planen angir retning og mål for utvikling av habilitering- og rehabiliteringstjenesten i Bærum kommune og viser sentrale utfordringsområder. Det gis en beskrivelse av kommunens eksisterende tjenestetilbud, analyse av utfordringer, og det defineres mål og tiltak for nødvendig tjenesteutvikling i perioden 2019 - 2023. Planen skal bidra til videre helhetstenkning innen habilitering- og rehabiliteringsfeltet i kommunen, og sikre en fortsatt forsvarlig dimensjonering og god kvalitet på tjenesten.

Tjenesteutviklingen skal støtte opp under prinsipper om selvstendighet, verdighet, innflytelse over eget liv, og aktiv deltagelse sosialt og i samfunnet. Det legges vekt på at tjenestetilbudet skal stå i forhold til behovene og at det gis rett behandling til rett tid på rett sted.

Hva er habilitering og rehabilitering?

Rådmannen legger i planen til grunn en bred forståelse av habilitering og rehabilitering som inkluderer alle brukere av helse- og omsorgstjenesten med behov for målrettet innsats for å opprette, gjenopprette, vedlikeholde og bedre funksjon, forebygge funksjonsfall og å lære å mestre livet med sykdom og funksjonsnedsettelse. Dette i tråd med nasjonal opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering.

Flere brukere har over tid behov for målrettet innsats fra helse- og omsorgstjenesten for å bevare, optimalisere og bedre funksjon. I tillegg vil det i perioder ytes mer intensiv - sekvensiell innsats. For disse brukerne vil ofte forebygging, behandling og rehabilitering gli over i hverandre. Dette gjelder f.eks. barn eller voksne med kronisk nevrologisk sykdom og revmatisk sykdom.

Tidligere forskrift om habilitering og rehabilitering definerte habilitering og rehabilitering som tidsavgrensede prosesser. Forskriften ble endret i 2018 slik at brukere med varig nedsatt funksjon nå er omfattet av rehabiliteringsprosesser. Gjeldende forskrift definerer hva som menes med habilitering og rehabilitering slik:

«Habilitering og rehabilitering skal ta utgangspunkt i den enkelte pasients og brukers livssituasjon og mål. Habilitering og rehabilitering er målrettede samarbeidsprosesser på ulike arenaer mellom pasient, bruker, pårørende og tjenesteytere. Prosessene kjennetegnes ved koordinerte, sammenhengende og kunnskapsbaserte tiltak.

Formålet er at den enkelte pasient og bruker, som har eller står i fare for å få begrensninger i sin fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale funksjonsevne, skal gis mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse i utdanning og arbeidsliv, sosialt og i samfunnet.» (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-16-1256>)

Forskjellene mellom habilitering og rehabilitering kommer primært til uttrykk i de utøvende tjenestene, hvor det først og fremst skilles mellom målgrupper. Brukere og pasienter med behov for habilitering er barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelser, både med og uten utviklingshemming. Rehabilitering er vanligvis rettet mot tilstander som er

ervert senere i livet.

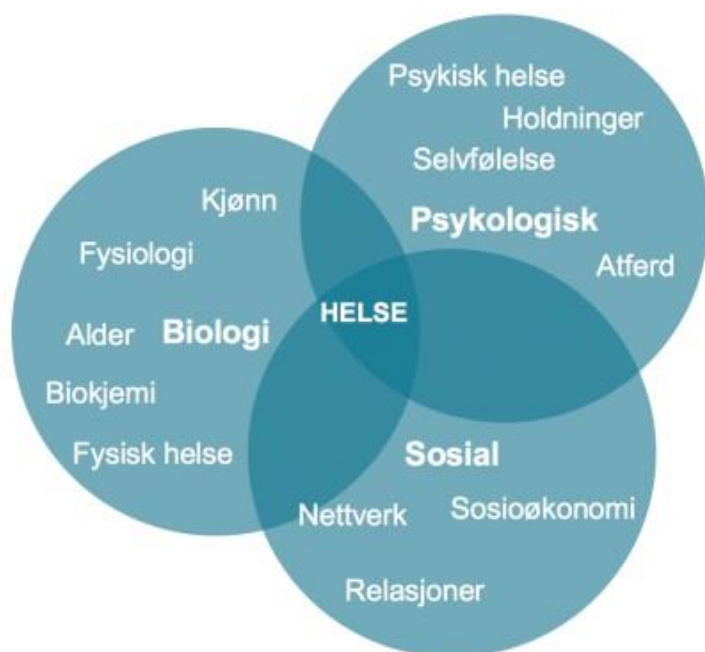
Ulikheter i arbeidsmåten og metodisk tilnærming kan grovt inndeles i ny-læring og re-læring. Formålet med forskriften er å sikre at personer som har behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering tilbys og ytes tjenester som kan bidra til stimulering av egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse. Utgangspunktet for innsatsen kan være psykisk og/eller fysisk funksjonsendring. Formålet er også å styrke samhandlingen mellom tjenesteytere og bruker og eventuelt pårørende, og mellom tjenesteytere og etater innen et forvaltningsnivå eller på tvers av forvaltningsnivåene.

Tjenestene skal videre tilbys og ytes;

- ut fra et pasient- og brukerperspektiv
- i eller nærmest mulig pasientens og brukerens vante miljø
- være samordnet, tverrfaglig og planmessig
- i en meningsfylt sammenheng for brukeren

Grunnleggende perspektiv på habilitering og rehabilitering

Planen omfatter re-/habiliteringsbehov som følge av en funksjonssvikt eller endret funksjon. Funksjon forstås i denne sammenheng i et såkalt biopsykososialt perspektiv. Den biopsykososiale modellen er en forståelsesmodell for sykdom og helse. Modellen tar hensyn til biologiske, psykologiske og sosiale forhold i utvikling og opprettholdelse av sykdom og funksjonssvikt.

Satsningsområder i planperioden

Rådmannen anbefaler 3 overordnede satsningsområder:

- Tilgjengelighet, kapasitet og tildeling
- Brukermedvirkning, samhandling og koordinering
- Faglig kvalitet og arbeidsmåte

Til disse er det definert konkrete mål og tiltak. Det er også definert en ansvarlig tjeneste for tiltaket.

Rådmannen vurderer følgende status på tjenestetilbud og behov knyttet til sårbare brukergrupper og vil utvikle disse i planperioden:

	Et godt fungerende tjenestetilbud	Tjenestetilbud som vurderes nærmere/følges opp	Tjenestetilbud som bør videreutvikles
Langvarig utmattelse hos unge			X
Frisklivstilbud	X		
Langvarig smerte			X
Kols- og lungesykdommer		X	
Diabetes	X		
Muskel- og skjelettsykdommer	X		
Livsstilssykdommer	X		
Ernæringskompetanse	X		
Logopedtjeneste		X	
Tilbud til hørselshemmede og svaksynte		X	
Lærings- og mestringstilbud	X		
Sansemotorisk trening	X		
Tilbud til brukere med kognitive vansker	X	X	
Autisme og ADHD		X	
Koordinering/individuell plan for minoriteter		X	
Lettere psykisk plager	X		
Psykisk lidelser		X	
Utviklingshemmede som bor i eget hjem		X	

Oppfølging av planen

Planen gjelder for perioden 2019-2023 og omfatter innbyggere i alle aldersgrupper. I oppfølging av planen vil det tilrettelegges for systematisk oppfølging og koordinering med representanter for ulike tjenester som har en rolle inn mot planen. Dette sikrer medvirkning, dialog om forbedring av tjenester i planperioden - som da ytterligere stimulerer til og sikrer oppfølging av mål og tiltak i planen. Det er tjenesteleder for Friskliv og mestring som har det koordinerende ansvaret for oppfølging av planen.

Forslag fremmet av Anne Elisabeth Braathen, SV

I forbindelse med intern prosess og ekstern medvirkning kommer det fram at det skal etableres arbeidsgrupper for oppfølging av planen.

I den sammenheng bør det vurderes om en representant fra Voksenopplæringscenteret ved Spesialpedagogisk avdeling bør delta i en arbeidsgruppe.

Denne avdelingen har oppfølging med bl. annet logopedtjeneste, tilbud til hørselshemmede og svaksynte, kognitive utfall etter en ervervet skade og for utviklingshemmede. Sårbare tjenester som skal følges opp.

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Anne E. Braathens forslag ble oversendt rådmannen.

Kommunestyret-28.05.2019- 073/19:**Vedtak:**

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Behandlingen i møtet 21.05.2019 Formannskapet

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet-21.05.2019- 100/19:**Innstilling:**

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Behandlingen i møtet 15.05.2019 Hovedutvalg for bistand og omsorg**Votering:**

Rådmannens forslag ble vedtatt mot 1 stemme (R).

Hovedutvalg for bistand og omsorg-15.05.2019- 039/19:**Innstilling:**

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Behandlingen i møtet 10.04.2019 Hovedutvalg for bistand og omsorg**Forslag fremmet av ,**

Gisle Bjung (H) fremmet følgende følgende forslag:

Saken behandles over to møter. Neste møte er 15.05.2019.

Votering:

Bjungs (H) forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-10.04.2019- 030/19:**Vedtak:**

Saken behandles over to møter. Neste møte er 15.05.2019.

Behandlingen i møtet 02.04.2019 Eldrerådet

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådet-02.04.2019- 022/19:

Rådets anbefaling:

Habilitering- og rehabiliteringsplan for Bærum kommune 2019 – 2023 med satsingsområder, mål og tiltak vedtas.

Behandlingen i møtet 01.04.2019 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Forslag fremmet av Magnar Danielsen, H

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne tar saken Habilitering- og rehabiliteringsplan Bærum kommune 2019 - 2023 til orientering.

Forslag fremmet av Magnar Danielsen, H

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne ber rådmannen om en orientering i møte om koordinerende enhets ansvar, rolle og kapasitet. Dette settes inn i årshjulet for neste periode.

Votering:

Forslag fra rådsleder ble enstemmig vedtatt.

Forslag fra rådsleder vedrørende koordinerende enhet *oversendes rådmannen*.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-01.04.2019- 020/19:

Vedtak:

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne tar saken Habilitering- og rehabiliteringsplan Bærum kommune 2019 - 2023 til orientering.